

УДК 371.388.8

Яценко В. С.,

ст. наук. співробітник

відділу навчання географії та економіки,

канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,

Інститут педагогіки НАПН України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7948-2983>,

E-MAIL: iatsenko_v@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ НА ПРИКЛАДІ ВИКЛИКІВ ДЛЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ГАЙВОРОНЩИНИ З ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Автор пропонує методичні поради, щодо удосконалення методики перепідготовки освітніх кадрів на базі Гайворонського центру професійного розвитку. На прикладі орнітологічного заказника загальнодержавного значення «Бандурівські ставки» розглядаються питання їх комплексного вивчення учнівською молоддю, охорони і збереження, розвитку інфраструктурних об'єктів з бердвочерінгу (спостереження за птахами), джерел і витоків річок Кіровоградщини.

Ключові слова: *НУШ, інтегроване навчання, природокористування, ОТГ, охорона природи, екологічна культура.*

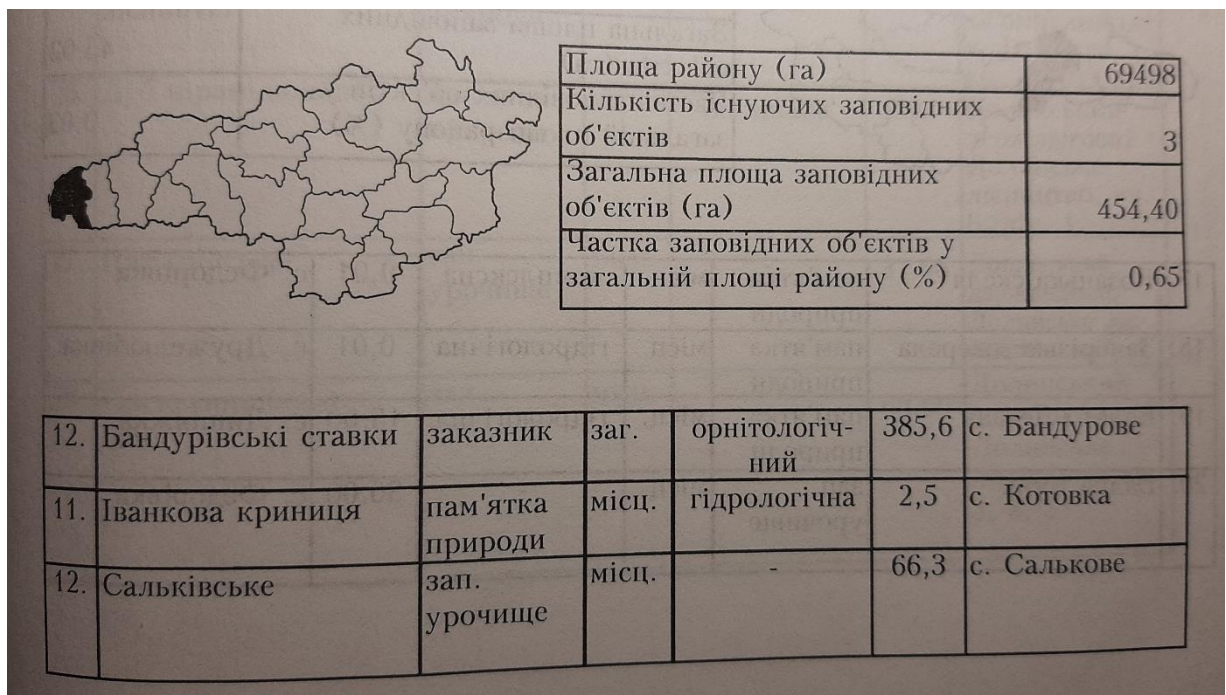
Інтегрований зміст навчання географії та економіки реалізується через курси за вибором в Новій українській школі (НУШ). Яким чином може здійснюватися перепідготовка педагогів для викладання інтегрованих курсів у Комунальній установі «Гайворонський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Гайворонської міської ради Кіровоградської області (м. Гайворон)?

Підвищення кваліфікації учителів географії та економіки може включати у себе ознайомлення з основними принципами Державного стандарту базової середньої освіти [1] та навчання практичному застосуванню цих принципів.

Підвищення кваліфікації стосуватиметься всіх учителів, і таке навчання розпочалося у 2021 році в регіонах України.

НУШ потребує нового учителя, який може стати агентом змін. Насамперед учителям буде надано академічну свободу. Учитель зможе готувати власні авторські навчальні програми, власноруч обирати підручники, методи, стратегії, способи і засоби навчання, активно виражати власну фахову думку.

З іншої сторони можна розглядати (досліджувати) проблеми з природокористування на прикладі Гайворонщини, які будуть викликами для територіальних громад до 2030 року і надалі. Це опосередковано стосується поняття, як туристичний бренд Гайворонщини. Екологічний слід діяльності об'єднаних територіальних громад (ОТГ) виражатиметься у можливості ефективної охорони природи і раціонального природокористування. Отож, що має Гайворонщина? На мал. 1 наведено Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду Гайворонського району Кіровоградської області.

Мал. 1. Природно-заповідний фонд Гайворонського району [2, с. 221].

У центрі професійного розвитку педагогічних працівників м. Гайворон ми можемо навчати учителя, як сформувавши систему роботи з учнями/ученицями у питаннях природокористування – система роботи в освітніх закладах, виробничих (особливо комунальних) і невиробничих (в т.ч. туристичних) підприємств ОТГ. Введення нового Держстандарту 2020 р. [1] в освітній процес вимагатиме від учителя впровадити принципи інтегрованого навчання у його педагогічну практику. Це прикладне (практичне) застосування теоретичних знань з основ природничих наук (фізики, хімії, біології, географії) в розробці і впровадженні учнівських проєктів, які можуть у ближній перспективі мати реалізацію, як проєкти в ОТГ. І в цьому полягатиме досягнення нашої кінцевої мети освітнього процесу – навчання і виховання автивного й відповідального учасника громадського життя ОТГ та громадянина країни.

Орнітологічний заказник загальнодержавного значення «Бандурівські ставки» в с. Бандурове Гайворонської міської громади. Площа заказника 385,6 га, розташований в долині р. Яланець. Його територія являє собою систему з трьох ставів, поєднаних між собою водотоком. Найбільшу наукову та природоохоронну цінність мають верхній та середні стави, а також заболочена заплава річки між ними – саме на цій ділянці представлені фауністичний та ценотичний комплекси, в складі яких налічується чимало рідкісних для області видів.

В першу чергу, це угруповання рогозів вузьколистого та широколистого, співдомінантом в яких виступає осока загострена.

Особливу наукову цінність має місце рідкісний як для області, так і для України в цілому, вид – осока ячменевидна.

Надзвичайну цінність «Бандурівських ставів» полягає в багатстві тваринного світу, особливо орнітофауни [3, с. 16-17].

Практикум для педагогічних працівників полягатиме у запровадженні методів основ природничих наук в освітній процес (табл. 1).

Таблиця 1

Рекомендовані методи дослідження з основ природничих наук

Спеціальні методи дослідження				Загальні методи дослідження
Фізика	Хімія	Біологія	Географія	
Робота з гідрометеорологічними приладами (барометром, термометром, гігрометром, флюгером, опадоміром, снігомірною рейкою) Статистичний метод	Макроскопічний метод Хімічний метод	Опис рослинних угруповань Опис тваринних угруповань Палеонтологічний метод	Нівелювання Картографічний метод Робота з картою Робота з географічними приладами Системний метод Географічне прогнозування	Спостереження Порівняння Вимірювання Експеримент Абстрагування Аналізу і синтезу Індукції і дедукції Математичний метод Моделювання

Заплави – це екологічні коридори життя. В них ми знаходимо об'єкти для природничих досліджень. Особливо важливими є заплави в регіонах, де міжзаплавні простори вже значною мірою розорені. До таких регіонів належить і Гайворонщина.

Учні/учениці закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) під керівництвом учителів можуть розробляти і організовувати польові експедиції, в яких виконуватимуть моніторинг місць перебування червонокнижних і рідкісних птахів, умов їх існування, гніздування, розмноження; розробляти проекти захисту збільшення кількості популяцій, шляхом створення орнітологічних територій, і низки природоохоронних заходів, як на базі ЗЗСО, так і на природоохоронних територіях Гайворонщини. Це і розроблення спільно з науковими працівниками природоохоронних територій туристичних маршрутів з бердвочерінгу (спостереження за птахами); із спеціалістами управлінь водних ресурсів – вивчення, упорядкування та охорона джерел і витоків річок

Кіровоградщини тощо. Наприклад, це можуть бути ландшафтний заказник місцевого значення «Витоки ріки Інгул» біля с. Бровкове Новоукраїнського району або «Витоки ріки Тясмина» в Кропивницькому районі.

Перспективними об'єктами для дослідження у майбутньому можуть бути червонокнижні представники флори (сон чорніючий, ковила пірчаста, лілія лісова) і фауни (жук-олень) у ландшафтному заказнику місцевого значення «Казавчинські скелі» (на околиці с. Казавчин) та гідрологічній пам'ятці природи місцевого значення «Іванкова криниця» (поблизу с. Котовка) Голованівського району.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти / Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 [Електронний ресурс] = Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>, вільний (дата звернення: 18 листопада 2020 р.).
2. Заповідні куточки Кіровоградської землі / Під заг. ред., д.б.н. Т. Л. Андрієнко. К. : Арктур-А, 1999. 240 с.; іл.
3. Край на межі лісостепу і степу : Природно-заповідні та ландшафтні куточки Кіровоградщини / Державне управління екологічної безпеки в Кіровоградській області ; Фот. М. Власенко, О. Коломинов, А. Домаранський. Кіровоград : Імекс-ЛТД, Б. р. 32 с. : фото.кол.